

Vtorek, četrtek in sobota izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za leto 8 g. — k.
pol leta 4 " — "
četrt " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
pol leta 5 " — "
četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvostvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:

Za navadno trispodno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

Milodar.

„Položaj je resen, časi so težavni. Nevarnost je velika od vseh strani, nihče ne more preračunati nasledkov, ki jih bodo imeli dogodjaji, ki se vrše blizu avstrijskih mej.“ Tako blizo toži grof Potocki. Kakor navadno spominjajo se državni velikaši v takih položajih zopet državnih faktorjev, posameznih narodov in dežel. Če jih poprej tudi niso hoteli poznati, če so tudi leta in leta trdovratno zapirali svoja ušesa pravičnim tirjavam raznih narodov in dežel, če so tudi mislili, da se dá v mirnih časih vladati brez narodov proti njih volji; v časih nevarnosti se mogočneži tega sveta spominjajo prej zanemarjenih narodov. Stara izkušnja je, da vedó mogočneži vselej najti pozabljene narode, kader je treba apelirati na njih patrijotizem, na njih žrtvoljubje, na njih tolikokrat zasmehovano zvest in politično prepričanje. Napoleon se sladika Francozom, katerim je prelomil toliko svetih priseg; Viljem je postal ljubeznjivi oče, Bismarku se cedi kaplja sočutja in človečanstva po okrutnem obrazu. Zdaj je treba patrijotizma, iščejo ga tam, kjer ga niso sadili!

Pa naj reče kdo, kar hoče: Napoleon, Viljem in Bismark svoj posel razumejo. Kader v nevarnih trenutkih hočejo seči dolgo zatiranim narodom do srca, znajo govoriti srčno, navdušljivo, prepričevalno. Obetati znajo, in če je tudi vse obetanje sama prazna sleparija, obetajo čedno: nikjer ne kažejo nobene osti, povsod se vedó ogibati tacihih zadev, ki kakor nezaceljena rana zabolé, ako se jih kdo dotakne.

Ne tako pri nas. Tudi pri nas se vladni možje ozirajo po domoljubji, tudi pri nas bode treba omehčati srca, navdušiti jih, ali vsaj razžaljena potolažiti: g. Potocki je govoril. Njegov govor neposredno velja Čehom. Čehi bodo vedeli, kaj jim je odgovoriti; ni se nam treba vtikati v to stvar. Če pa morebiti odgovor Čehov drugače izpade, kakor si ga g. Potocki misli, naj si ga pripíše sam sebi. Kdor hoče Čehom govoriti, apelirati na njih vkupno sodelovanje, njemu bi morale postave vsakdanje previdnosti svetovati, da vsaj molči

o stvareh, ki morajo boleti in žaliti. Potocki vé, kaj Čehi sodijo o državnem zboru in vendar jim je rabé jih ta zbor obesil za strašilo, kakor da bi jih z enim prstom vabil, a žugal jim z vso pestjo.

Potocki daje z nesrečno roko, kakor Čehom tako v malom tudi nam Slovencem. „Wien. Ztg.“ oglašá, da se bodo na vseučilišči graškem na juridični fakulteti vpeljala slovenska prednášanja za tako imenovane praktične predmete. Ti so: državljanski zakonik, prepisni in neprepisni postopnik, kazenski zakon, kazenski postopnik, kupčijsko in menjiško pravo. Prav lepo to! Ko bi nam bil Potocki to privoščil v drugih, manj resnih časih, morebiti bi mu bili hvalo vedeli. Zdaj je njegov „milodar“ jako nediplomatičen, da se zaradi resnih časov ne izrazimo bolje. Ne da bi mi tega „milodara“ ne sprejeli. Dal se nam je kos dolgo nam odtegnene pravice nazaj. Vzeli jo bomo v posest in tirjali dalje, dokler ne dobimo, kar nam gre. Ali navdušili se ne bomo nad tem milodarom, naša srca ostanejo še več nego hladna.

Doba, v kateri nam je Potocki dal košček koščka slovenskega vseučilišča, mora hoté ali nehoté zbuditi sumnjo, da nam je hotel g. ministerski predsednik nakloniti dobroto, zaradi katere bi on smel do nas staviti svoje tirjave. Gotovo se je zmotil nad nami. Kar je dal, je premalo, čisto zgoljivo proti temu, kar hočemo in še bolj proti temu, kar bode on tirjal od nas. Kdor pozna naše tirjave in presodi to, kar se nam je zdaj dalo, on nam more pritegniti, da bi bilo mnogo lepše, mnogo bolj previdno, ko bi se bilo zdaj tako na nas pozabilo, kakor se je pozabljajo do zdaj. Velik je razloček med tem, kako se kaj dá in kedaj!

A ne sme nas nihče krivo soditi. Naj pride nad našo državo, kar hoče: Slovenci bodo proti njej storili svojo dolžnost, kakor so jo vso in polno storili vselej in povsod. A storili je ne bomo zaradi Potockijevega darila; storili jo bomo iz avstrijskega domoljubja, iz udanosti do naše vladarske hiše in dobro spoznane lastne koristi: toda zaradi Potockijeve polfakultete ne

bode ne enkrat hitreje udarilo ni eno slovensko srce, zaradi nje se ne bode ganil noben slovensk mazinec.

Ali pojdejo Slovenci v državni zbor, ali ne pojdejo, tega ne vemo. O tem pa smejo naši dunajski politikarji biti prepričani, da med nagibi, zaradi katerih pojdejo ali ne pojdejo, ne bode tudi najmanjšega mestica imel zadnji polfakultetski milodar. Če bi imel kaj prostora, imel bi ga k večjemu med nagibi nasprotnimi pošiljanju, po izreku: Man merkt die Absicht und wird verstimmt!

Notranje delovanje.

Nedeljska „Wien. Zeitg.“ je polna odvažnih uradnih naznanil. Predno o njih spregovorimo, naj jih naznanimo našemu občinstvu. Prvo in najvažnejše je cesarjevo pismo, vsled kterega je deželni zbor česki razpuščen in so razpisane nove volitve, za katere se mora takoj začeti delati. V zvezi s tem so sklicani deželni in državni zbor. Vsi deželni zbori razen českega in tržaškega so sklicani na 20. dan avgusta meseca, česki se bodo sešli še le 27. avgusta, tržaški pak 2. dan septembra. Delavnost deželnim zborom bode pač le kratko odmerjena, kajti že na 5. dan septembra je sklican državni zbor.

Njegovo Veličastvo v svojem patentu 30. julija t. l. pravi: „Resni sedanji evropski položaj in osodepolna vojska, ki se je blizu naših mej razuzdala, nalagajo Nam kot vladarju dolžnost, da okolo sebe zberemo vsa zastopništva Naši skrbi izročene države.“

Resni položaj je bil tudi glavni nagib, ki je vlado vodil, ko je vladarju priporočala te naredbe, zlasti pa razpust deželnega zbora českega. Ne bode odveč, če tu posnamemo najvažnejše točke iz sporočila, katero je ministerski predsednik g. Potocki izročil Nj. veličastvu.

V uvodnih stavkih g. Potocki razlaga, zakaj se ni bil deželni zbor česki razpustil, ko so se bili razpustili vsi drugi deželni zbori. „Ministerstvo si takrat — pravi — ni bilo pridobilo prepričanja, da bi česki zbor hotel poslati svoje poslance v državni zbor.“ „Tudi

Listek.

Pisava slovenskih rodovinskih in krajnih imen

Tekom mnogodobne zgodovine razvijala so indoevropska plemena svoje posebnosti kamor v življenji, nošah, šegah, navadah, tamo v govorjenji primerno podnebu in tlom, ter si sčasoma ustanovila stanoviten obleč, po katerem se raznavajo od drugih rodov, in govor prikladen ustom istih rojakov; po takem je postal osebina Grk, tako Latin, Nemeč, Slovan. V vsakem narodu pa je vkorenjena neka prirodna pohlepnost, nagon in moč svojo osebito likati, zaljšati, razprestirati pa braniti zoper sovražne navale; isti zakon se kaže v živalstvu, vsaj sledovje se opažujo v rastlinstvu. Razboritejša in lokavejša osebita, čeravno ni vselej močnejša, ne samo da ohranjuje in širi svojo posebnost, nego tudi prevrača, preinačuje in spreminja druge v svoj živelj. Grki so grčili, Latini latinili po vsem okolji svoje oblasti, Nemci nemčili in še nemčijo tudi prek svojih mej z velikanskim uspehom. Kde so slovanski Pomorjani, Braniborci? Kde so stali jezikovni mejniki na Štírskem, Koroškem, Tiroljskem med Slovenci in

Nemci, in kde so denes? Slovanstvo premeškega in prekrotkega značaja trpelo je silno že za seljenja narodov; jedino Bolgarsko je poslovanjeno in nekoliko narodičev podložnih ruskemu žezlu. Raztrgan in razkosan Slovan je služil in še zdaj najobilneje služi popožrešnim sosedom za plivko mastilo in tečno krmo na svoj kvar, sramoto in prepad, isti gadni Madjar se drzne na stržaj odpirati pozojske čeljusti in grabežljive lalovke, da pogoltoje inorodnega bivalstva kos za koscem, podkrmí si gnjusno slokost; pešaje namreč vsled brezpravnosti na številu sorodnikov hoče se namoščati z inoplemeniki, išče je pretvarjati v kanase in čikoše brkaše, ter izdreti milobrneče glasove iz jarnega grla slovanskega. Sosedni nam Nemeč in temu najkrepši navor, nesramni nemškutar postopa na vid včasih rahlejšje, toda, ker je mnogo omikanejši, številnejši, zvištejši in prevejanejši od Madjarja, nam dosti pogubnejše. Grabi-li volk svojega vrstnika, poslednji se brani in se trsi ga odrinoti, če pa ne miruje, pokaže mu kotnike, ne davši si meriti kožuba; postavi-li se ščene na volkana, ta ga strvši in združnovši požre, da mu ni več sledu; a mi Slovani štejoči okoli 90 milijonov ljudi dali bi se trgati, goltati in požirati od 43 milijonov Nemcev? ali celo od pestiča azijske divjazni, od Madjarekov? Ako bi bili spake, budala, šupeljaki, trobila, nebožeta,

breznačajniki, mrzla bitja brez srca in ljubezni, inai pa nikoli in nikdar! Vsak nekoliko olikan Madjar, Lah, Nemeč se čuti, ponaša in dela na korist in slavo svojemu domu in rodu, samič Slovan, sosebno Slovenec ne bi mogel prekljavati tenke mreže, za katero stoluje porabna narodna zavednost, ponos, delavnost na čast in diko svojemu narodu, svoji lepi in blagonosni domovini? Res marsikter Slovenec kljubu temu, ka je presedel in preglodal klopi viših učilišč, ostaja medluh, puhlak, mnogokrat sramota in grdoba očevini in rojakom, to pričuje govorni jezik in pisek. Zahajaj v društva posvetnjaška ali duhovniška, ovadi se ti čiplo merilce narodnega ponosa, značajnosti, iskrenosti; pogledi pisma kamor zasebna tamo uredna, ne samo, ka pogrešaš sladkih maternih glasov, nego celo nemško ali madjarsko pisavo domačih rodovinskih imen, dokler drugi rodoljubivejši narodi celo tuja imena pišejo po svojem. Ako nam je le nekoliko mar za ohranitev narodnega življenja, dolžni smo prokleti ter v črno čreto prepadne grezna vrči učinjene napake in neumnosti, katerih nam se je treba sramovati navzoči*) šibkega smrkljivca,

*) Navzoči je le razmernik vladajoči z roditeljem: navzoči oče kleti, in sicer tožilnik v dvojniku iz korenike o k (dvojnik oči) in razmernikov na + vz, tedaj: na-vz-oč-i; krivo se je počelo pisati in govoriti: navzoč =

denes — nadaljuje — si vlada Vašega veličastva ne more zakrivati, da nima popolnega poročstva za to, da bi novi deželni zbor česki spremenil svoje vedenje in poslal svoje poslance v državni zbor. Če vendar vlada zdaj nasvetuje, naj še dosedanji česki zbor razpusti, vodi jo sledeče premišljevanje:

„Resni dogodjaji, ki se blizo mej našega cesarstva vrše in v veliko nevarnost spravljajo splošni mir vse Evrope našemu cesarstvu kakor tudi drugim državam žugaje z nepreračunljivimi slučajji, ti so čisto naravno krivi, da se za zdaj ne morejo obravnavati notranje zadeve. Vaše Veličastvo hoče brzkobrž okolo sebe zbrati zastopnike vse monarhije, da iz njih srede dohode domoljubnih svetov in udane podpore in pa da pokaže, kako se sklepi Vašega veličastva slagajo s politično zavestjo Vaših narodov. V tem smislu so sklicani deželni zbori, da ustavno volijo v državni zbor.“

„Ali z razno mero bi se merila žrtvoljubnost in domoljubje narodov Vašega Veličastva, ko bi se zaradi razporov gledé notranjih vprašanj v ustavnih mejah ne storilo vse, da bi se mogel vsak narod udeleževati velikih vprašanj, ki se tičejo varnosti in blagostanja celokupne države. Ponižno podpisani ministerski predsednik je prepričan, da bi se — ako bi se drugače ravnalo — stavile neopravičljive ovire najdražemu pravu in najsvetejši dolžnosti vseh narodov: združiti se za časovno nevarnosti okolo prestola.“

„Razpor v notranjih vprašanjih državnega življenja ni treba, da bi s seboj vodil tudi razpor in neudeleževanje nasproti nalogam, kakoršne tako osodepolni trenotki nalagajo delavnosti vseh državljanov, njih skupni previdnosti in skupni državni samosvesti. In tako je tudi opravičeno upanje, da ne bode neuslišan ostal resni klic, kterega s tem pošiljamo vsem prebivalcem na Českem. Nič pa bi ne bilo bolj odločljivo za moč, katero ima državna misel avstrijsko — ogerske monarhije v sebi, nič bi ne moglo združujoči pomen te misli bolj krepko in prepričevalno dokazati, kakor če bi sedanja kriza imela veliki uspeh, da bi vse dežele poslale svoje poslance v državni zbor in bi se tako spolnil prvi pogoj, da se konečno enkrat in za stalno odstranijo vsa notranja nasprotja.“

„Vse prebivalstvo na Českem ima zdaj priliko dati nam ta uspeh in vlada Vašega veličastva misli, da naj ljudstvu zaupno odpré priložnost ustvariti nam ta rezultat.“

„V tem smislu ministerski predsednik svetuje, naj se deželni zbor česki razpusti in nemudoma skliče nov zbor.“ G. Potocki misli, da je pri tem ravnal, kakor tirja položaj države, mišljenje in prepričanje avstrijskih narodov in vzvišeni nameni Njegovega veličastva, katero ima lepo pravico, da sme apelirati na domoljubje, na

— tajili in nekali smo svoje bitje. Nemškutarsko in naši narodnosti povse krivično labodsko vladništvo je dejalo 1866. leta na preskušnjo podredjeno duhovništvo, je-li narodno ali ne, toda odlična večina zvršila je častno in moževno svojo dolžnost, le nekoliko cepcev, hurmakov in butastih kalinov se je nespametno in strahopezčno vjelo na lahko opazljiv lepek, in še teh nekterniki so vrli in dobri narodnjaki podpirajoči narodne zavode; kdekomu se itak čudimo: Ripschlou, Koschirju, Mathiaschitsu, ki je pre učil slovenščino na viši gimnaziji mariborski, Schutzu in še nekim gožičarjem; hoteli in kanili so menda tem poklonom in prilizom oviti nežni venčec okoli modrih senc, — zatajivši narodno svetinjo? Toda strme motrimo dedove, kateri preskušnjo dično prebivši sedaj lažijo nalik smrdljivim golaznim, da se niti jih pravo ime lahko ne razozla, postavimo, v duhovniškem imenu od 1866. leta čitamo: F. S. Bezjak, v poznejšem dvoživčnen: F. S. Wesiak (Bezjak), a to leto v nekem podpisu: Wessiagg. Koga to označuje? ne li popa v pomenu nemške besede „pfafe“? kterega se narod mora sramovati in zaničevati; na take bire voditelje je pač domovina brezkoristno izločila istinsko; bolje bi bilo, da jih ni.

(Konec prih.)

pričujoč, oprichen, pritomen; še napačnejše nas oč misle, ka bi ta oblika bilo sed. deležje pomožnega glagola; nas očit' n' pomenja zadosten, a ne pričujoč. Pis.

rodoljubno navdušenje vseh in na splošno državno samosvest.

Tako g. Potocki. Marsikaj bi se dalo govoriti o tem, marsikaj bridkega. Zarad resnih sedanjih časov hočemo vse zatajiti in vsaj toliko počakati, da vidimo, ali ima res naša država še toliko vezilne moči, da bodo Čehi sami odstopili od vseh vspehov svoje opozicije na ljubav žalostnemu državnemu položaju, kterega so sami svarilno prerokovali, a ne zakrivali za nobeno trohico.

Kranjske gimnazije pa národna ravnopravnost, vladna pristranost pa nemškutarske namere.

La statistique est aussi la science raisonnée de faits.

(Dalje.)

Sledeči pregledi o narodnosti dijakov kranjskih gimnazij naj pričajo, kakolažnjivi so naši Tagblatovci; pričajo naj veliko krivico, ki jo vlada s svojim nemškutarskim krdelom slovenskemu narodu v srednjih šolah dela. (Častiti bralci naj mi ne zamerijo, da ta stavek kakor stari Katon svoj „ceterum censes“ vedno ponavljam; poudarjal in ponavljal ga bom do zadnjega odstavka.) Oni naj pričajo tudi, kako so Slovenci kljub vsem oviram njihovi narodnosti, njihovemu izobraževanju, njihovemu zdatnemu duševnemu napredku nastavljenim, hrepeneli po dušni omiki in vedno bolj pogostoma v „latinske“ učilnice — v gimnazije hiteli.

Ljubljanska gimnazija. Novomeška Gimnazija.

Leta	Dijaki konec leta						Po narodnosti							
	očitni	privatni	vs skup	Slovenci	Hrvati	Nemci	Leta	očitni	privatni	vs skup	Slovenci	Hrvati	Nemci	Lahi
1851	410	9	419	377	—	36	6	1851	94	—	94	94	—	—
1852	424	6	430	368	5	54	3	1852	76	1	77	76	—	1
1853	390	5	395	348	1	45	1	1853	80	—	80	80	—	—
1854	416	7	423	364	2	54	2	1854	80	1	81	74	1	5
1855	425	8	433	371	3	57	2	1855	102	—	102	98	—	7
1856	432	8	440	356	2	80	2	1856	104	—	104	98	—	3
1857	480	4	484	408	1	78	2	1857	129	—	129	128	—	1
1858	529	6	535	421	—	112	2	1858	150	1	151	148	3	4
1859	598	14	612	480	—	125	2	1859	193	—	193	180	7	5
1860	641	14	655	533	—	118	4	1860	225	2	227	220	2	5
1861	662	28	690	582	—	108	5	1861	222	2	224	215	1	8
1862	642	30	672	590	—	80	2	1862	224	2	226	215	2	9
1863	594	19	613	551	—	60	2	1863	238	4	242	232	2	8
1864	638	9	647	566	—	76	5	1864	219	4	223	214	3	6
1865	621	6	627	572	4	48	3	1865	214	2	216	202	3	9
1866	609	8	617	551	1	64	1	1866	197	2	199	191	2	5
1867	532	6	538	496	—	91	1	1867	200	3	203	194	3	6
1868	552	5	557	472	—	84	1	1868	132	2	134	125	2	7
1869	550	7	557	473	—	84	—	1869	158	2	160	153	3	4

Kranjska gimnazija.

Leta	Dijaki konec leta			Po narodnosti		
	očitni	privatni	vs skup	Slovenci	Hrvati	Nemci
1860	100	1	101	101	—	—
1863	159	1	160	158	—	2
1864	134	2	136	135	—	2
1865	112	2	114	111	—	3
1866	100	1	101	100	—	1
1867	83	—	83	83	—	—
1868	79	—	79	78	—	1
1869	73	—	73	69	1	3

Iz teh kazal se pač očitno razvidi, kako nenaravno so naše — kranjske gimnazije uravnane. One brez izjeme služijo le mali peščici dijakov Nemcev — in tu še besedice ne zinem, kdo se vse vpiše med nemške dijake — one popolnoma prezirajo ogromno število slovenskih učencev. Ali nas ni očitno zasmehoval cesarjev namestnik g. Konrad pl. Eibesfeld, ki se je priča takih razmer v onem resnobnem trenotku drznil izreči: „Kranjci, vaš jezik je v urade in v šole vpeljan!“ Da se namestnikova ironija še bolj jasno popokaže in da spričamo vso nenaravno in neopravičeno uravnavo naših gimnazij, ki do sedanjega dne prestopajo razne dolečbe Kromerizke, Schmerlingove in nove liberalne-decemberske ustave, naj razdelimo dijake na podlagi zadnjih pregledov po narodnosti in v odstotkih (%).

Leta	Ljubljanska gimnazija. po odstotkih (%)			Novomeška gimnazija. po odstotkih (%)		
	Slovenci.	Nemci.		Leta	Slovenci.	Nemci.
1851	90	8.5		1851	100	0
1852	86.7	12.1		1852	100	0
1853	88.3	11.3		1853	100	0
1854	86.8	12.7		1854	93.7	6.3
1855	86.4	13.1		1855	93.1	6.8
1856	81.4	18.1		1856	96.1	2.8
1857	83.7	16.1		1857	100	0
1858	78.7	20.9		1858	96.9	2.6
1859	79.0	20.5		1859	96.6	2.5
1860	81.3	18.0		1860	97.8	2.2
1861	84.3	14.9		1861	96.4	3.5
1862	87.8	11.9		1862	96	3.5
1863	89.8	9.7		1863	96.7	3.2
1864	87.5	11.7		1864	97.3	2.6
1865	91.8	7.6		1865	94.9	4.1
1866	89.4	10.7		1866	97.4	2.5
1867	84.3	15.4		1867	97.0	2.9
1868	84.9	14.9		1868	96.4	3.6
1869	84.9	19.0		1869	97.5	2.5

Nikdo naj mi ne oponaša nenatančnosti, če zadnji pregled ne kaže posebnih odstoskov (%) tudi za Hrvate, Poljake, Lahe itd. Tel. je ona posamezna leta, če so se po naključju (razun naštetih Hrvatov navadno uradniški sinovi ali otroci enake vrste) po Kranjskih gimnazijah, premalo bilo, da bi zanje moral odstotke zračunati. Moral bi jih potem tudi izračunati od onega Arabca, ki ga po uradnih sporočilih ljubljanske gimnazije l. 1858, 1859 pa 1864 nahajam! Tudi vsakdo precej ugane, koliko odstotkov v desetičnih dробcih zaznamovanih pride na te malo malo brojne mladeniče, če številne razmere slovenskih pa nemških učencev med seboj vsaj nekoliko pazljivo primerja.

Nikdo naj mi le zameri, da nisem tej tabeli pristavil dijakov niže gimnazije v Kranji po narodnosti in odstotkih razvrstjenih. To delo bi bilo gotovo odveč, ker vsakdo po poprejšnjem kazalu vidi, da nemški dijaki tam kot Nemci nimajo nikakoršne številne vrednosti. Ali bi res moral preračunati, koliko odstotkov na pr. za leto 1863 znašata 2 nemška dijaka poleg 158 Slovencev? In bogme, kaj pomenijo oni 3, pravim trije Nemci (za l. 1865) poleg 112 Slovencev: komaj 2.6%! Tudi zato se mi to delo od več zdi, ker oni nemški dijaki (po dve leti po 1, po 2 po 3, in dve ni bilo nejednega) poleg slovenskih redki kot bele vrane v gostem smrečju nimajo imeti najmanjšega vpliva na učni jezik. Do zadnjega in predzadnjega šolskega leta se popolnoma zgubé, če pomislimo, da so privatisti (ali neočitni učenci) naših gimnazij skorej brezizjemno sinovi nemških starišev ali vsaj nemškutarskih, ki svoje otroke „ad majorem Germaniae gloriam“ za Nemce vpisujejo! Vestni pisatelj se vsakakor mora ozirati na to žalostno zmotnjava naših odpadnikov, — in renegati so povsodi najhujši rogovileži v lastnem mesu, zoper svojo narodnost. Nemci naj mi ne zamerijo, da tukaj to poudarjam in upam, da se tudi zagriznjeni nemškutarji ne bodo več tako jezili kakor so se letošnjo zimo pri „šnodeljnu“, ko je njihov privrženec in zdanji ljubljenec nenarodnih velikih posestnikov v adresni debati 24. prosenca rekel: „kajti tudi družniki nemške stranke so po rodu večidel Slovenci (denn auch die Mitgleider der deutschen Partei sind von Geburt aus grösstenteils Slovenen.)“ (Berichte 11. Sitz. V. sess. stran 199). Tako je govoril na očitnem odru celo g. Klun in jaz bi rekel, da je to edina resnica, ki se v njegovem sofističnem in našopirjenem govoru nahaja.

Če tedaj privatiste ali neočitne učence odštejemo od vseh nemških dijakov, zginejo na niži gimnaziji v Kranji Nemci kakor kafra, na novomeški skopné kot sneg pred poletnim solncem, ki k večemu v globokih osojnih strugah drugega leta čaka, na ljubljanski se pa število nemških učencev skrči kot jež pred lovskim psom. Sledeče kazalo naj rečene besede pojasni vsaj za ljubljansko gimnazijo v brezozirnih številih pa v odstotkih (%) brez desetičnih dробcev.

Ljubljanska gimnazija:

Leta	Nemci brez privatistov.	Vsi.	%
1851		27	6

Leta.	Nemci brez privatistov.	Vsi	%
1852		48	11
1853		40	10
1854		44	10
1855		49	11
1856		72	16
1857		74	15
1858		106	20
1859		111	17
1860		104	16
1861		75	11
1862		50	7
1863		41	6
1864		67	10
1865		42	6
1866		56	9
1867		85	14
1868		79	14
1869		79	14

Prudencij pravi: Nil dulcius esse solitis populosque hominesque teneri lege sua. Po tem načelu imajo Francozi, Angleži, Italijani, Nemci i. d. svoje učilnice-gimnazije uravnane; le na Avstrijskem ponemčevalna vlada s svojim krdelom privržencev slovenske dijake sili v nemške šole. Nemške gimnazije na slovenski zemlji za Slovence ustanovljene skušajo jim le vcepiti, siloma vriniti tuji narodu sovražni živelj. Tako postopanje vladi navadno dosti ne koristi; narodu pa je na veliko škodo, v največo pogubo, ker koplje zmiraj širokejšo brezdno med izobraženci in narodovo množino. Tako nenaravno postopanje zadržuje ves naravni duševni napredek naroda. Narodov jezik je tisti živelj, brez kterega narod živeti ne more. „Jezik naroda, pravi M. Luter, je nožnica, v kterej tiči njegova uma meč, skrinja, v kterej varuje svoj najdražji zaklad, posoda, s katero si svojo pijačo zajema in kumnata (kašča), v kterej spravlja svojo hrano.“

Vlada, ki narodu v šolah sili tuj jezik, je protinardna; protinardna vlada nima obstanka, kajti manjka jej pravstvene podlage. Protinardna vlada je zdravi pameti nasproti, nasproti je tudi pravemu pomenu besede „vlada.“ Modri postavodajalci so priznali resnico rečenih besed, in učilnice ustanovljali, skladaje se z različnimi lastnostmi dotičnega naroda. Nikoli niso naroda strójili po nenaravnih načelih, po tujih šolah. Tu bi lahko naštel veliko kopico izgledov pravoslovnih pisateljev: Rusov, Angležev, Francozov, Nemcev, Italijanov in dotičnih zakonikov starejih in novejših časov. Pa naj ostanejo na strani inostranci. Tu naj sledi le kratki pregled ustavnih in postavnih določeb avstrijskega cesarstva.

Kdo se ne spominja 15. sušca nepozabljivega leta 1848. Ferdinand I. („blagodarni“) je Avstrijo oklical za ustavno državo. Takrat sem prvokrat čutil, da kri ni vođa, ko sem videl, kako so rojaki v grad podili gradnike, samovoljne grabnike. Kromeriška ustava razun drugih priznanih narodnih pravic tudi očitno izreka, da se šole narodom imajo národno preustvariti. 16. septembra 1849 zagleda beli dan znani „osnovni učni načrt za gimnazije in realke.“ Ta v resnici osnovna postava, kajti naše zastarele gimnazije je popolnoma preuredila, pravi v §. 17:

„Vsaki deželni jezik more biti na dotičnih gimnazijah učni jezik.“ Drugi odstavek (2) nadaljuje: „Volitev ali določba učnega jezika se mora povsodi ravnati po potrebah ljudstva, ki se šole posebno vdeležuje.“ Poleg tega se ima tudi za to skrbeti, da se tam, kjer je ljudstvo različne narodnosti, v tem oziru po moči gleda na potrebe vseh stanovalcev. Zbog tega je dopuščeno, da sta na eni gimnaziji tudi dva učna jezika, ki se aliv različnih šolskih oddelkih ali pa pri različnih učnih zapovedanih predmetih rabita.

Ta postava je vsakemu umljiva. Če poleg nje stavimo popred priobčne številne razmere o narodnosti kranjskih stanovalcev pa dijakov, ki so kranjske gimnazije obiskovali ali jih že obiskujejo, bi naša dežela po glavnih točkah navedene postave, ki se nikakor zavijati

ne dá, morala že od l. 1849 imeti slovensko ustrojene gimnazije; ona bi morala imeti srednje šole, kterim je materini jezik učna podlaga. Ko bi se gledalo na malo peščico kranjskih Nemcev, na one stranke pristavke §. 17. 2. „osnovnega učnega načrta“, bi pri eni slovenski gimnaziji imeli posebne nemške oddelke ali se bi pa le nekaj zapovedanih predmetov v nemškem jeziku podučevalo. Leta 1850 ste se kranjski gimnaziji začeli po osnovnem načrtu v glavnih razmerah prestrojevati; o najimenitnišej določbi nove postave pa pri tej uravnavi ni bilo ne duha ne sluha. Ostali ste nemški kakor ste popred bili!

Meseca avgusta l. 1851 je silna poletna vročina raztopila naše narodne straže in konec tega leta je mlada prva avstrijska ustava pri decemberskem mrazu popolnoma pozebila. Stari absolutizem je nastopil; veličastno ga je vpeljal (14/9 1852) sloveči Vollbartgesetz; ponemčevalna vladna moč je avstrijske narode hujše pritiskala kakor pred letom 1848. Gledé na našo narodnost v gimnazijah ponemčevalni absolutizem ni imel nič odpraviti, ker v njih postava ni bila obveljala. Da sose z nemškim samosilstvom v enaki razmeri nemški dijaki na ljubljanski gimnaziji od leta do leta množili, bomo še posled posebno poudarjali.

Osnovni načrt je imel že zmiraj svojo postavno veljavo, pa za nenemške narode le na papirji. Slovenski narod so z drugimi Slovani pa z Romani in Madjari vred tlačili v veliki nemški lonec in kuhali iz njega celo Nemeco mamljujoči Bahov „72 millionenreich“. Avstrijski nemški politični in plačani inostranski časniki pa šolski tedniki in mesečniki so od leta 1851 zmiraj glasneje in soglasneje vpili zoper avstrijske nenemške narode. Med vsemi se je odlikovala na državne stroške ustanovljena (1. pro. 1850) zdrževana dunajska „Zeitschrift für die oest. Gymnasien.“ Letnike 1852, 1853 in deloma 1854, da poslednjih ne omenim, bi v izgled stavil, kako daleč strastni nemškutarizem, da s Pavliho govorim, človeka zapelje, da so celo znanstveno jako izobraženi pedagogi zatajili vsa zdrava, povsod veljavna odgojna načela. Koliko vpljiva je na to nenaravno postopanje imelo ostudno kruho-križo- in naslovorstvo, ne bomo tukaj preiskavali. Nenemški avstrijski listi — slovenski časniki in veljaki so priča tega kriča molčali, ker so molčati morali.

(Da! je prih.)

Konkordat in nezmotljivost.

Druga važna vest, katero nam je prinesla nedeljska „Wien. Ztg.“, je sledeča: „Papež je oklical dogmo o svoji nezmotljivosti. Vsled tega so se dotična ministerstva (cislajtanska) temeljito posvetovala. Posvetovanja so to dognala, da ne more dalje veljaven biti in da se ima ob moč deti s cesarskim patentom 5. nov. 1855 razglašena, s sv. očetom papežem IX. 18. avg. 1855 sklenena pogodba (konkordat), ob moč deti zarad najnovejše izjave svetega očeta o polnomoči glavarja katoliške cerkve.

Vsled tega je g. državni kancelar pripravil potrebne korake, da naznani formalno prenehanje te pogodbe in je Nj. veličastvo naložilo g. ministru uka in porsvete, naj pripravi tiste postavne predloge za državni zbor, da se po državnih osnovnih postavah in z ozirom na historično dane razmere premené še veljavni predpisi c. patenta 5. nov. 1855, ki so uravnavali katoliško cerkev v Avstriji.“

Dopisi.

Iz Ipave 28. julija. [Izv. dop.] Za tabor, kteri je bil zarad silo neugodnega vremena preložen od 29. junija do 14. avgusta, se delajo zelo obširne priprave. Presegal bo gotovo vse dosedanje tabore, kar zadeva število taborcev in kar se tiče zunanje sijajnosti. — Gospod grof Lanthieri, kteri je 29. junija svojo graščino prav okusno in krasno dekoriral, misli zopet 14. avgusta vse ravno tako napraviti, ali pa še

lepše. Le to obžalujemo, da naš mnogo čislani gospod grof prerad veruje prilizljivim besedam narodnih nasprotnikov, — ki pa tudi njemu niso resnični prijatelji, in kteri si na vse kriplje prizadevajo, da bi iz njega naredili ravno tako zagriznenega nemškutarja, kakor so sami. — Cena za vožnjo po železnici med Mariborom, Zagrebom in Postojno je za čas tabora (od 12. do 16. avgusta) na polovico znižana tistim, ki se izkažejo z dotičnim listekom; ti listeki se dobivajo po vseh večjih postajah med imenovanimi mesti in jih razpošiljuje odbor ipavskega tabora vsem, ki se pismeno za nje oglašé. Tudi se je osnovala tukaj podružnica ljubljanskega „Sokola“ in že šteje 35 udov; ti bodo na dan tabora v društveni obleki pozdravili svojega ljubljanskega očeta in postojniškega in planinskega brata. —

Iz Cirknega 28. julija. [Izv. dop.] Veselje nemškutarji — veselje, ker od dne do dne Vam prisegajo novi udje zvestobo, širijo olikanost. In glejte! Kar morda niste še vedeli, Vam hočem tu brezplačno naznaniti. Je človek — sta človeka — soseda v Cerknem, ki na tabore hodita, pa le, da bi ljudstvo, ki ju ne pozna, slepila, Vi pa nemškutarji bodite si svesti, da ona nikdar ne prelomita prisege, ki sta jo Vam naredila. In, da je to resnica, si upata tudi javno dokazati, kar bote iz sledečih vrstic lahko sprevideli.

Sklenila je bla cerkljanska čitalnica 26. dan malega srpana obhajati veselico v svoji majhni dvorani.

Veselica naj bi se vršila po programu, ki je naznanjal: godbo, govor, igra — „Župan“, pesmi, tombolo. Začetek je bil napovedan zvečer ob 6. uri, in to zato da bi se moglo ljudstvo, ki se je bilo od večih strani tukaj sešlo, o pravem času na dom vrniti. Pa kaj? — Zberó se udje, približa se ljudstvo, godba čaka pred poslopjem, vsa naprava je bila zvršena, veselica bi se bila imela pričeti, in naenkrat prileti kakor bi hotel smrti vteči, pot mogočnega nemškutarskega našega župa z blizo tem listom, ki ga enemu čitalničnih odbornikov podeli v roke: Auf Befehl des Herrn Bürgermeisters hat die Gendarmerie beim Einstellen der Musik dem Gemeinde Bothen alsogleich Hilfe zu leisten.

Vse zbrano ljudstvo ostrmi — pa besede ne izreče. Dva odbornika pa podata se mirno k olikancu, kakor so vsi nemškutarji, k gospodu Bürgarpeistru, in veste kaj se pripeti? taka je govorica.

Na besede: Mi — naša čitalnica — ima pravo od večje gosposke in že se zadere župan govore: Vi ste neumueži, vaša čitalnica je bedakarija, jaz sem gospod v Cerknem, jaz vem, kaj je prav — itd. Vidite tú, nemškutarji, da imate tudi v Cerknem močne boritelje, oznanovalce kulture in olikanosti?

Veselica se je na čitalnično odgovornišstvo vendar pričela, in vse se je s sosebno živahnostjo zvrševalo, pa ne iz škodolakočnosti; ker — žali Bog — zdravnik ni mogel ne sebi, ne svoji revni soprugi — gotovo vsa udana in navdušena za nemškutarijo — ne svojimu boritelji, kterega je on v njegovem ravnani na vse kriplje podpiral, neizmerne jeze in žalosti potolažiti, ki jih je silila lase iz glave trgati, kar je pa ravno županu najmanj potreba.

Iz Dunaja, 30. jul. —cs. [Izv. dop.] Da se bodo ogerski honvedi oborožili in za vojsko pripravili, je toliko kakor skleneno in se je grof Andraši v dunajskih krogih izustil, da si upa honvedov, ako bode sila in potreba, 200.000 mož vkup spraviti. Kakor znano znaša sedanje honvedsko število 83.000 mož. Torej so honvedi sami na sebi že mala armada, stoječa na najvišelasno dispozicijo ogerskih državnikov!

Te dni je bil tukaj major kranjskega polka Kuhnovega, Nr. 17, g. Tormin. Bil je namreč ravno dobil na več tednov odpust, kterega se je hotel začeti posluževati. A z odpustom ni bilo nič; mahoma se mu je preklical in g. major mora brž ko brž k svojemu polku v Trijent. Vojni minister, ki je lastnik kranjskega polka, za kterega ima mnogo simpatij še iz časov, ko je bil njegov obrist, je v avdijenci vprašal g. Tormina, kako se polk kaj obnaša in počuti. Morebiti ni nezanimivo, kar je pri tej priliki g. vojni minister govoril: „Kolikor se spominjam, je bil kranjski polk v

vseh vojskah zmagonosen; nadejam se, da bode temu v prihodnje tako.“

Dr. Toman, ki je že več tednov v Rodaunu pri Lizingu, je zopet zelo bolan. Zdravniki so se posvetovali o njegovem stanju, a so malo tolažljiva našli; akutna bolezen v želodcu se ga je lotila in se noče umakniti. Prvi zdravniki glavnega mesta in skrbna postrežba globoko ginjene sopruge dosedaj niso mogli odstraniti hudih bolečin. Morebiti pomaga čas in narava!

Politični razgled.

O notranji politiki je denes že nekaj več poročati. Nekatere stvari smo omenjali že na drugem kraji. Tem imamo še dostavljati, da je vlada prepovedala javno nabiranje doneskov za prihodnje ranjence, ako bi bili ti doneski demonstrativno namenjeni eni izmed vojskujočih se strank, ker se tako nabiranje nikakor ne strinja z izrečeno našo neutraliteto. Koliko časa tako neutralni ostanemo, to je veliko vprašanje. V vojnem ministerstvu namreč že osem dni na vse pretege delajo. Vsi oddelki tega ministerstva imajo že popolnoma za slučaj vojske izdelane vse potrebne priprave. Za zdaj se nameravajo trije armadinski oddelki postaviti na noge; zapovedništvo bi dobili generali Hartung, Maroičič in John, kateri slednji že tudi 8 dni na Dunaji dela. Pri nadvojvodu Albrechtu je veliko vojaško posvetovanje. „Ordre de bataille“ je že vsa izdelana za omenjene 3 armadine oddelke, tako da se lahko vsak trenotek razpošlje. K temu naj še pridenemo privatno poročilo praški „Politiki“. Tej se namreč iz Dunaja telegrafira, da je avstrijska vlada vsem deželnim sodnijo zaukazala, naj sestavijo vse v javnih blagajnicah deponirano premoženje in naj denar držé k redu, da more vlada vsak trenotek po njem seči. Vlada misli, da dobi tako nekoliko sto milijonov goldinarjev na razpolaganje za državne namene. „Pol.“ temu sporočilu dostavlja, da ima samo ena oblast pravico posluževati se takih pripomočkov, in ta oblast je — revolucija! „Pol.“ je zato konfiscirana. Češki namestnik je neki v dogovorih z fevdalnim plemstvom, katero je po stari „Pr.“ obljubilo, da pojde v državni zbor, ako zmaga pri volitvah v velikem posestvu. Češki voditelji se med seboj posvetujejo, kako naj se obnašajo.

Na bojišči vlada še zmerom navadna tišina pred uimo, to se pravi, v kolikor je to tukaj znano, kajti še v nedeljo se je novi „Pr.“ pisalo, da je gotovo v hudem boji francosko in nemško orožje že tisti trenotek, ko so se one vrste pisale. Včeraj je imel oditi pruski kralj k armadi, kar bi kazalo, da Prusi niso še tako razpostavljeni, da bi se že bili v večem obsegu. Pač pa se je o Francozih 30. t. m. iz Švice poročalo, da so vse čete na poti proti sovražniku in da so pri Reisachu prekoračili Reno. Kasneja poročila o tem niso še nič natančnejega povedati vedela. Več pa se ve z morja. V Kopenhagnu so že 29. julija videli francosko vojno brodovje, ki je zdaj že v vzhodnem nemškem morju. V Berlinu se boje, da bodo Francozi skušali stopiti na suho ali na meklenburškem obrežju pri Wismaru ali pa pri Rostoku, in da se jim bode to tudi brzkone posrečilo — govori se o 15.000 mož.

Vojaško gibanje v Švici je prav živo; vsa vojska se razpostavlja ob meji, ktera je tako že precej dobro zavarovana in utrjena.

Naj še sestavimo najvažnejše telegrame, ktere so nam donesli ponedeljski listi.

Iz Gradca 31. jul: Včeraj je dobilo vojaško vozarstvo povelje vse svoje odpustnike sklicati in oborožiti.

Iz Monakova 31. jul. Bavarske lovske in francoske konjiške patrolje so druga na drugo streljale. Stvar ni dosti pomenila. Pri Speyru (sredi Pfalce) so se tolkle sovražne patrole — brez škode.

Iz Rima 31. Francoski poročnik je naznanil Kardinalu Antoneliju, da zapusté francoski vojaki papeževo deželo; 10. avgusta ne sme biti noben francoski

vojak več na Rimskem. Lovci 6. polka so že na privatni ladiji „princ Napoleon.“

Iz Bazela 30. jul. Zvečer se je pri Freiburga nenadoma pretrgala vsa železniška prometa z Badensko; bazelski vlaki so se vrnili.

Iz Rheinfeldena, 31. jul. Francozi so šli čez Reno in marširajo proti Freiburgu; dva polka Wirtemberžanov sta neki popoluoma razsekana.

Razne stvari.

* (Koroški tabor) se je nad vse pričakovanje obnesel. Njegovi obiskovalci, s katerimi smo govorili, ne morejo ga dovolj prehvaliti. V Bistrici poleg Pliberka se je bilo preteklo nedeljo zbralo okolo 8000 ljudi — številka, ki se sme za koroške razmere imenovati ogromna. Tabor je iz odra — stoječega med 4 krasnimi lipami začel g. Jurij Kravt, ki se sme imenovati očeta tega tabora in slov. gibanja v tisti okolici sploh. Kot politični komisar je fungiral g. Eder iz Velikovca. Za predsednika je bil izvoljen g. dr. Zarnik. Govorili so gg.: doktorand Vek. Gregorič iz Maribora, Vigele, Kušaj, Zarnik, Kravt. Resolucije so se soglasno in z veliko navdušnostjo sprejemale — soglasnost je vselej dokazalo protiglasovanje. Ljudje so po 10 ur daleč dobajali, g. Lipold je bil iz Leš pripeljal lepo glasbo, druga glasba je došla iz Velikovca. Po največjih hribih so zvečer goreli kresovi, iz bližnjih in daljnjih gričev je donelo pokanje možnarjev. Iz mnogih krajev so prišli s krasnimi zastavami. G. Majer je zvečer rekel: „Ko sem potoval po Rusiji, rekalo se mi je, da smo Korošči „ein verlorener Posten.“ denes se je pokazalo, da je iz tega „verlorenen Posten“ postala močna trdnjava.“ — Obširnega popisa pričakujemo, a že iz teh črtic se da spoznati: Još Koroška ni propala!

* (Slovenskega Pravnika) 5. številka prinaša sledeči obširni zadržaj: „Proti kateri kazenski postavi se pregreši dolžnik, ki svojo lastnino na škodo upnikov ob vrednost spravi? — Poročevalčev načrt kazenske postave? — Kdo ima pogrebščino plačati? — Tesnopis. — Občinski račun. — Zgodovina prvega slovenskega plačilnega naloga. — Prva slovenska prestava kazenskega zakonika.“

* (Cesar o Gradčanih). Te dni se nam je pravilo, da se je bil šel M. Kaiserfeld poklonit Njegovemu veličastvu, kteremu je pri tej priliki izrekel ponižno prošnjo, naj bi Njegovo veličastvo s svojo nazočnostjo počastilo razstavo, ki se snuje za letos v Gradcu. Cesar je neki naravnost odrekel in povedal našemu Kaiserfeldu, da nikakor ne more v mesto, kjer se oglašajo take simpatije in tako javno mnenje. Kak obraz je g. Kaiserfeld k temu delal, nismo videli, a dovolili bi si radi zopet eno vprašanje: G. Kaiserfeld je vodja graškega javnega mnenja in graških veliko-pruskih simpatij. Zdajpa beremo, da bode vlada ravno tega Kaiserfelda cesarju priporočala za deželnega glavarja na Štirnškem. Kako si vlada cesarjev odgovor in to imenovanje veže? Kakor zdaj stvari stojé je pač odveč še drugo vprašanje: „Kako more vlada na tako mesto poklicati moža, čegar imenovanje mora v srce zaboleti vsacega Slovenca na Štirnškem? Če vlada noče naših prijateljev, naj bi nas vsaj ne žalila s tako prononsiranimi nasprotniki.“

* (Roman „Dim.“) Mnogostranskim vprašanjem, kje se dobiva roman „Dim“ v slovenski prestavi na prodaj, naj naznanjamo, da ga prodajajo: v Ljubljani — Česko & Till; v Celji — Sohar; v Novem mestu — Tandler; v Gorici — Sohar; v Mariboru — Leyrer; v Gradcu — Leuschner & Lubenski. V knjigoprodaji velja 1 gld. 30 kr.

* (Gimnzijski napredki.) Na Celjski gimnaziji je letos delalo 20 osmošolcev navadni izpit zrelosti, med temi so bili 3 eksternisti. Za nezrele je komisija spoznala sedem učencev, med temi vse tri eksterniste. Na ljubljanski gimnaziji je vseh mnogo slaběji. Ako nas ne moti spomin, bilo jih je tam 21, piši dvajset in eden spoznanih nezrele in 29 menda jih je dobilo spričavalo zrelosti. Te številke krjčé.

Zelo bi bilo želiti, da bi nam nekdo, ki je o razmerah dobro podučén, razkril, kje tiče razlogi tako slabega napredovanja; tú je hitre in izdate pomoči treba!

* (V Gradcu) je do zdaj 950 ljudi izstopilo iz katoliške cerkve in je dr. Oskar Schmidt poslal v „Tagespосто“ notico, da so gavabili nekam na neko nemško vseučilišče, da pa Schmidt ni hotel iti. Škoda da ni šel, škoda namreč samo za deželo, v kateri je ostal, ne za ono, ki ga ni dobila in tudi ne za njega, kajti ljudje njegove baže so le od daleč prijetni.

* (Imenovanje.) Nj. veličastvo je g. Jožefu Vrtiču, c. kr. okrajnemu glavarju v Slov. Gradcu, podelilo naslov in značaj namestnijskega svetnika. G. Vrtič se bode torej menda v kratkem selil iz „slovenskega“ v nemški Gradec.

R. (Zavarovanje). Velike delavnosti raznih zavarovalnih zavodov za življenje in proti ognju naj tudi tú omenjamo in na korist zavarujočemu občinstvu njegovo pozornost obračamo na marljivo ogersko zavarovalno banko „Haza“ v Pešti. Mi smo v naših krajih delujočega direktijskega inšpektorja g. F. pl. Treuenteina dobro opazovali in se prepričali, da ta mož res reelno postopa in da so vsi pri tej banki zavarovani prav zadovoljni, ker se to, kar se jim obeta, popolnoma strinja z zadržajem polis. Dasiravno ogerska zavarovalna banka za življenje nima ravno ogromnih fondov, je vendar med mnogimi enakimi zavodi med prvimi in je v najboljem glasu, kterege jej moramo toliko časa privoščiti, dokler bode svojim dosedanjem načelom zvesta — reelno delala. Premijski tarif „Haze“ so v primeri z drugimi zavodi za blizo 20 % cenejši, in posebno ugodno je to, da banka „Haza“ že po enem pretečenem letu pušča s 50 procenti participirati na dobičku. Zastopstvo za Maribor je pri g. Jožefu Haasu.

Dunajska borska 1. avgustaa.

Enotni drž. dolg v bankovcih	51 fl. 80 kr.
Srebro	129 „ 75 „
Napol	10 „ 68 „

Častitim prebivalcem
mariborskim in drugih mest, posebno pa kupčevalcem in obrtnikom s tem ljudno pod garancijo in diskrecijo priporočamo, da jim bomo oskrbovali njih dotične

inserate
v vse domače in tuje časnike.

Načelo: Pošteno in po cení postreči!

Haasenstein & Vogler
na Dunaji, Neuer Markt 11.

Hamburg, Neuer Wall 50. Leipzig, Markt 17, Königshaus. Frankfurt a.M., Grosse Galusstrasse 1. Berlin, Leipzigerstrasse 46. Breslau, Ring 51. Basel, Steinenberg 29. Zürich, Marktgasse 11. St. Gallen, Obere Grabenstrasse 12. Genf, Place au Molard 2. Stuttgart, Kronprinzenstrasse 1 B. Köln a.R., Lobstrasse 32.

(6) C. k. priv.

**V 5 minutah
bele zobe.**

Od dunajskega zdravniškega svetovalstva preskušena „vilna zobna pasta“ („elfen-zahn-pasta“) vsled svojih protignjilobnih in protikurdejskih (antiskorbutnih) lastnosti neskončno dobrodejno in zdravilno vpljiva tudi na zobno meso in na vse tvorine ust, tako da so vsacemu, kdor jo rabi, seveda nepotrebne vse zdravniške ustne vode, paste in štupe.

Rumeni in črni zobje postanejo pri prvi porabi te paste v petih minutah pod polnim poroštvo beli ko sneg, ker se ž njo odpravi tudi najdebelejša veštanska skorja.

En karton s podukom velja 1 gl. 80 kr. a. v. ali 1 tolar v srebru.

Da se izogne ponarejevanju, stoji na vsakem kartonu moj podpis.

Kupčijska zaloga
Traugott Feitel-na
Kärntner-Ring Nr. 2 na Dunaji.